

Eucharisztia a csónakban

Tolnay Imre kiállítása

Bazilika, Lovagterem, 2016. III. 17. – V. 7.

STURCZ JÁNOS

A bibliai eseményeket minden generáció akkor tudja igazán megérteni, ha saját történelmi szituációjára értelmezve aktualizálja. Egyénileg is akkor tudunk azonosulni velük, ha saját élethelyzetünk alapján helyezkedünk bele az evangéliumi történésekbe, bújunk bele a szereplők bőrébe. A hívő az éves ünnepekort végigjárva újra meg újra belehelyezkedik a bibliai eseménybe, így az evangélium minden nap újra megtörténik benne.

Tolnay Imre is aktualizál. Négy eltérő anyagi fajsúlyú műfaji közegben, installációban, reliefben, grafikában és fotóban járja körül az utolsó vacsora önmagára és önmagunkra vonatkoztatott jelentését. Az installáció majdnem kerek történetet sugall, melyet a végletes töredékességet, lepusztultságot megidéző reliefek ellenpontosznak. A metaforikus sík köré modern kori hordalékokkal teremti meg a jelenkori kontextust, melyet az értékek elveszettségének, a szétesettségének az érzése jellemez. Ám a Duna-parti hordalékban – még ha sérülten, még ha félig eltemetve is – ott rejlenek a történelmi, spirituális, esztétikai és jelenkori értékek. A homokos fövényből egy templomi kehely, egy könyv, egy racionalitásra utaló számítógép alkatrész, a mérnöki vívmányokat megidéző áramkör, egy szép régi üveg bukkán elő, és ez reményre ad okot.

Az installációra rímelő óriásgrafikán csak az asztal jelenik meg a vacsora után, üresen, koszos terítővel, morzsásan, borfoltosan. A székeken ott van tizenhárom egyforma, egyszerű ing, amelyek egyszerre idézik a bibliai szereplők jelenlétét és hiányát, de még inkább az

utánuk érzett vágyat. A jelen posztindusztriális közegébe helyezett „elhagyott asztal” akár az Isten által elhagyott modern kor jelképe is lehetne. Azonban számomra Tolnay műve inkább a kétezer évvel ezelőtti esemény jelen nézőpontú történelmi ábrázolása nem metaforikus, hanem kézzelfogható értelemben. A mai kontextusba transzponált tárgyak a bibliai példa örök jelenidejűségére utalnak, és követésre sarkallnak. Ilyen módon az úr, a hiány hangsúlyos grafikái és térbeli megjelenítése azt a belső „ürességet” idézi az emlékezetembe, amiről Simone Weil ír, s amely elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy helyét a szent foglalja el. „A kegyelem betölt, de csak oda nyomulhat be, ahol van valami üresség, amely befogadja, s ezt az ürességet maga teremti meg. (...) A világról olyan képünknek kell lennie, amelyben van valami üresség is, csak így lehet neki szüksége Istenre.” Így van ez Tolnaynál is, az installációjában megjelenő szegénység, a művészi hatalomról, vagyis a szépségről és pompáról való lemondás, a szegénység vállalása a transzcendenst megelőző úr megteremtésére irányul.

A fotók pedig testközelbe hozzák az utolsó vacsorát. A hagyományos ábrázolásához közvetlenül nem kapcsolható bárka vagy hajó a keresztény ikonográfiában legtöbbször az életút, a lélek szimbóluma. Tolnay installációjának csónakja feltűnően sérült, hiányos, rozsdás, nincs árboca, vitorlája, ám sóval bevont felülete jelzi, hogy nem valóságos tárgyról, hanem szimbólumról van szó, amely minden fizikai sebzettsége, töröttsége, átmenetisége dacára szellemi, spirituális értelemben lehet jól működő szállító eszköz, s átvihet a „túlso partra”.

TOLNAY IMRE:

A legutolsó vacsora 1., 2017, giclée-nyomat, 30x40cm

TOLNAY IMRE:

A legutolsó vacsora 3., 2017, giclée-nyomat, 30x40 cm